

Motion till riksdagen 2005/06:Ju49

av Peter Althin m.fl. (kd)
med anledning av prop. 2005/06:177

Åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2005/06:177 Åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott.

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås att de brottsbekämpande myndigheterna genom en särskild lag ges möjlighet att använda hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning och postkontroll för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott.

Tillstånd till tvångsmedelsanvändning ska enligt förslaget kunna meddelas om det med hänsyn till omständigheterna finns anledning att anta att en person kommer att utöva allvarlig brottslig verksamhet som innefattar en i lagen särskilt angiven gärning. De gärningar som särskilt anges är vissa högmålsbrott, brott mot rikets säkerhet, allmänfarliga brott och terroristbrott, dvs. den brottslighet som Säkerhetspolisen enligt gällande ansvars- och uppgiftsfördelning inom polisen har att bekämpa. Vidare anges vissa andra mycket allvarliga brott såsom mord och människorov, dvs. brott som den öppna polisen ska bekämpa. De aktuella tvångsmedlen ska få användas för att förhindra även dessa brott, om det finns anledning att anta att avsikten med brottet är att förmå offentliga organ eller den som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd eller att hämnas en åtgärd.

Förslaget innehåller flera rättssäkerhetsgarantier. Bland annat ska det för den föreslagna tvångsmedelsanvändningen krävas att allmän domstol lämnar tillstånd till åtgärden. Vidare ska offentliga ombud delta i sådana tillståndsärenden. Tillståndstiden ska, i fråga om tid efter beslutet, inte få överstiga en månad åt gången. Tillstånd ska få lämnas endast om det är av synnerlig vikt för att förhindra den brottsliga verksamheten samt om skälen för åtgärden

Fel! Okänt namn på

uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse. Det införs också en reglering för användningen av överskottsinformation som erhålls vid tvångsmedelsanvändningen som väsentligen begränsar användningen av sådan information.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Varken misstanke eller brott

Varje rättsstat behöver skydda medborgarna mot brottslighet och kränkningar av deras personliga integritet. Detta gäller också mot övergrepp från staten själv. Historien visar att det inte kan tas för givet att staten alltid är god. Insamlat material kan användas på ett felaktigt sätt och övervakning i sig kan leda till ökad misstänksamhet mot grupper som övervakas. Samtidigt är det av vikt att den tekniska utvecklingen tillvaratas för att bekämpa brottslighet och terrorism. Vissa åtgärder måste ett öppet och demokratiskt samhälle vidta för att slå vakt om öppenhet och demokrati. Det aktualiserar frågan: vilka åtgärder kan ett samhälle vidta och ändå vara ett öppet och demokratiskt samhälle?

Kristdemokraterna inser problemen med den allvarliga brottsligheten. Om denna har vi motionerat i många år med en rad förslag till åtgärder för att förebygga och lösa sådan brottslighet. Regeringens proposition om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott tar dock ett stort steg mot något nytt och alldeles anmärkningsvärt.

I propositionen föreslås att hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning och postkontroll ska få användas om det med hänsyn till omständigheterna finns anledning att anta att en person kommer att utöva allvarlig brottslig verksamhet som innefattar en i lagen särskilt angiven gärning. Det anmärkningsvärda med ovanstående mening är ”anledning att anta”. Aldrig tidigare har föreslagits att hemliga tvångsmedel ska kunna användas på så lös grund. Det krävs alltså inte ens en misstanke om brott för att kunna använda tvångsmedlen. Det som krävs är endast att det finns anledning att anta att en person kommer att utöva allvarlig brottslig verksamhet. Brottet är alltså ännu inte begånget. Också detta är anmärkningsvärt, anser Kristdemokraterna. Dessutom krävs inte att polisen kan anta att det rör sig om visst brott som kommer att begås. Det räcker med att det med hänsyn till omständigheterna finns anledning att anta att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar ett antal uppräknade exempel, t.ex. sabotage eller grovt sabotage enligt 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken. Brottslig verksamhet skriver man alltså, inget specifikt brott finns i förgrunden för ett sådant beslut.

Den parlamentariska kontrollen

En parlamentarisk kontroll över tillämpningen av reglerna om hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål utövas av riksdagen på grundval av årliga uppgifter från regeringen. Riksdagen har gjort tillkännagivanden till regeringen om att innehållet i skrivelsen måste förbättras och att en stärkt parlamentarisk kontroll måste åstadkommas.

En sakkunnig person har uppdragits att se över frågan om hur den parlamentariska kontrollen när det gäller de brottsbekämpande myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel lämpligen kan förstärkas. Uppdraget har redovisats och frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet. Frågan är alltså inte färdigberedd i propositionen.

Kristdemokraterna anser att frågan om den parlamentariska kontrollen är så pass viktig att det krävs att den är löst innan ytterligare hemliga tvångsmedel införs i lag. Hemligt tvångsmedel innebär ett allvarligt integritetsintrång för den som utsätts för åtgärden. Det finns därför ett legitimt intresse av att den parlamentariska kontrollen av de hemliga tvångsmedlen förbättras.

Behov av forskning

Kristdemokraterna vill med effektiva medel förhindra de allvarliga brotten men med medel som står i balans och i proportion till den nytta som kan utkomma av tvångsåtgärden. Kristdemokraterna vill understryka den avsaknad av forskning som vi anser föreligger vad gäller hemliga tvångsmedel. En sådan forskning behövs för att precisera behovet av att införa lagar för tvångsåtgärder.

Stockholm den 18 april 2006

Peter Althin (kd)

Olle Sandahl (kd)

Helena Höij (kd)

Ingemar Vänerlöv (kd)

Ingvar Svensson (kd)

Yvonne Andersson (kd)